

Meegenomen programma's:

PvdA-GL, VVD, CDA, BBB, Volt, JA21, PvdD, Volt, SP, CU, PVV, D66, SGP, FVD, NSC, DENK

Algemene bevindingen:

- **We zien tot nu toe in alle programma maatregelen m.b.t. woningbouw (en benodigde regie) sterk naar voren komen. Hierin zou 30% sociale huur per nieuwbouwproject en per gemeente sterker naar voren mogen komen.**
- **D66 pleit voor een uniforme en transparante sociale grondprijs. NSC noemt een sociale grondprijs voor locaties die bestemd zijn voor sociale huurwoningen. Dit is een vast percentage van de grondwaarde.**
- **Er is veel aandacht voor het verhogen van het minimumloon/bestaansminimum. Zelfs bij de rechtse partijen. Hier lijkt consensus over te zijn.**
- **We maken ons zorgen over de balans tussen investeringen, duurzaamheid en de huren. Gelukkig zien we nu al in de programma's van BBB, D66, PvdA-GL, CU, PvdD, SP, NSC, DENK en VOLT dat zij (een vorm van) additionele ondersteuning willen voor corporaties. CDA ontbreekt in dit lijstje. PvdD, PVV en SP pleiten voor huurbefriezing of verlaging. DENK wil huurstijging beperken tot maximaal 2%. PvdA wil een inflatievolgend huurbeleid (tenzij de Cao-lonen minder hard stijgen dan inflatie), CU wil een maximale huurstijging die onder de inflatie of CAO-loonstijging ligt.**
- **Relatief veel steun voor een rol voor corporaties bij middenhuur. Wel op verschillende manieren (DAEB, afschaffen/opschorten markttoets etc.)**
- **VVD en VOLT willen iets met een *right-to-buy*. D66 pleit hier ook voor maar dan in een *light* variant (wooncoöperaties, onder voorwaarden, de ruimte geven om corporatiewoningen over te nemen). Linkse partijen willen juist de verkoop van corporatiewoningen aan banden leggen.**
- **Op duurzaamheid zien we nog veel verschillen. Al is men het erover eens dat fors ingezet moet worden op isolatie. Meerdere partijen pleiten voor hoge ambities en koppelen dit aan huurmaatregelen**
- **Linkse partijen pleiten voor meer huurdersbetrokkenheid.**

1) Nieuwbouw

- Algemeen

- Nieuwbouw heeft een prominente plek in de partijprogramma's. Veel partijen koppelen hier ook concrete maatregelen aan. Zo stelt PvdA-GL een nieuw woningbouwfonds (100.000 nieuwe woningen per jaar) en een doorbouwgarantie voor. Ook CU wil dat de overheid een doorbouwgarantie afgeeft. D66 wil een doorbouwfonds. De VVD wil de woningbouwimpuls ombuigen zodat de bouw van nieuwe wijken van de grond komt en de bouw van betaalbare woningen rendabel wordt. BBB wil een financieringsfonds voor de beginfase van ontwikkelprojecten en een garantstelling voor 10 of 20% van de 70% woningen die verkocht moeten zijn voordat een project met de bouw start. Ook Volt wil een investeringsfonds voor de bouw van nieuwe woningen (waarbij corporaties specifiek benoemd worden). Denk benadrukt ook meer geld in stimuleringsfondsen voor woningbouw te willen.
- Partijen hebben andere opvattingen over de invulling van de bouwopgave. Bij VVD en PVV ligt de nadruk op binnen- en buitenstedelijk bouwen en krijgt de bouw van koopwoningen prioriteit. Hierbij lijken zij terug te willen naar Vinex-wijken. SGP vindt dat er zowel binnen- als buitenstedelijk gebouwd moet worden, maar heeft een voorkeur voor verdichten waar het kan. D66 legt de nadruk op binnenstedelijk bouwen (en wil beter gebruik maken van de bestaande woningvoorraad). BBB wil vooral binnenstedelijk bouwen en benadrukt de rol die beleggers kunnen spelen. PvdD stelt een woonladder voor (eerst bestaande voorraad beter gebruiken, dan binnenstedelijk, daarna pas buitenstedelijk). NSC wil nieuwbouwlocaties in beginsel situeren rond de middelgrote en grote steden, en in dorpen en kleine kernen bouwen voor de lokale behoefte.
- BBB, PvdD, VVD, NSC en SGP benadrukken studentenhuusvesting. Ook D66 legt veel nadruk op studentenhuusvesting en wil dit onderdeel maken van de Wet Regie. Volt, VVD, NSC en PvdD benoemen ook bouw van flex-woningen. NSC wil de terugverdientijd van tijdelijke woningen optrekken van max. 30 naar 40 jaar. CU, CDA, PVV en NSC zien ook graag aandacht voor een straatje erbij. SGP wil dat er zowel in de grote steden als in de regio gebouwd wordt (regionale

spreiding van nieuwbouw).

- Veel consensus over transformatie/optoppen/splitsen en afschaffen kostendelersnorm. D66 geeft aan dat we van de eenzijdige focus op nieuwbouw moeten gaan naar het beter gebruiken van de bestaande voorraad. BBB, NSC en PvdA willen bezwaarprocedures ook versoepelen (BBB: voorrang aan woningbouw bij RvS). Versimpelen bouwprocedures komt terug bij BBB (bouwbesluit en duurzaamheidseisen de komende jaren bevroren) en bij SGP (bv. wijziging van een bestemmingsplan, aanvraag van een omgevingsvergunning, regelgeving in het kader van flora en fauna). CU wil vergunningprocedures versimpelen en versnellen. De PVV wil dat gemeenten sneller vergunningen verstrekken en procedures verkort worden. FvD en NSC willen het transformeren van woningen en kantoorpanen ombouwen vereenvoudigen.

- Grond

- Grondbeleid komt in de meeste programma's terug. De PvdA gaat het verst met de oprichting van een grondbank, een belasting op braakliggende grond, een bouwplicht en een planbatenheffing.
- D66 wil een planbatenheffing en een verbod op speculatieve grondhandel door de splitsing van landbouwpercelen.
- Een heffing op braakliggende grond wordt ook genoemd door VVD, PvdD en de VVD (via de OZB).
- Ja21 wil een planbatenheffing en VOLT wil gemeenten in staat stellen actief grondbeleid te voeren. Ook CU wil een planbatenheffing. SP wil speculatie tegen gaan door eisen te stellen aan ontwikkelaars die grond willen kopen om te bouwen. Het CDA laat zich niet heel specifiek uit over grondbeleid. SGP wil dat gemeenten en provincies meer mogelijkheden krijgen om snelle woningbouw te bewerkstelligen, bv. door het actief stimuleren van grondexploitatie of verkoop met een aan tijd gebonden bouwplicht. NSC wil een gemeentelijke heffing om grondspeculatie tegen te gaan; de waardevermindering van grond moet ten goede komen aan de gebiedsontwikkeling of sociale woningbouw.
- **Alleen NSC noemt een sociale grondprijs voor locaties die bestemd zijn voor sociale huurwoningen. Dit is een vast percentage van de grondwaarde.**

- Regie

- In vrijwel alle programma's wordt gesproken over regie van de overheid.
- BBB, PvdA, SP en Volt willen weer een ministerie van VRO (met doorzetmacht). NSC en DENK willen ook een minister van VRO. SGP staat hier ook voor open.
- D66 geeft expliciet aan door te willen met de Nationale Prestatieafspraken Volkshuisvesting, de wet Regie en de wet Betaalbare Huur. Hierbij streven zij naar 1/3e sociale huur per nieuwbouwproject.
- Het CDA spreekt uit door te willen gaan met de programma's die door De Jonge zijn gestart. Ook benoemen zij dat van de nieuwbouw twee derde betaalbaar is en iedere gemeente daarbij 40% bouwt voor middeninkomens.
- CU wil de NPA snel uitvoeren, doorgaan met de Wet Regie en Wet betaalbare huur. En benadrukt de eis om twee derde betaalbaar te bouwen, waaronder 30% sociale huurwoningen. Daarnaast willen ze dat het ministerie van Volkshuisvesting met een langjarige agenda voor de volkshuisvesting in Nederland komt,
- NSC wil dat corporaties ten minste 350000 woningen gaan bouwen tot 2031. Streven naar 2/3de betaalbaar (sociaal, middenhuur en betaalbare koop) bij de totale bouwopgave. En uitbreiding van het gereguleerde deel van de huursector. Gemeenten die minder sociale huurwoningen hebben dan het landelijk gemiddelde hebben worden wat NSC betreft gehouden aan minimaal 30% sociaal in de nieuwbouw.
- Volt benadrukt belang samenwerking Rijk, provincie en gemeente bij nieuwe woningbouwprojecten. Ook SGP benadrukt deze samenwerking en benoemt dat het Rijk financiële middelen beschikbaar moet stellen om de woningmarkt van het slot te halen. CDA geeft aan dat provincie gemeenten niet in de weg mag zitten bij het bijbouwen aan de randen van de stad. NSC benadrukt ook de rol van provincies bij o.a. het concretiseren van de woonopgave, aanwijzen van locaties en versnelling van de uitvoering.
- DENK wil een strenge landelijke norm over wat sociale huur is, de huursector reguleren en 40% van het aantal woningen sociale koop- of huurwoningen zijn.
- De PvdA benadrukt dat elke gemeente een aandeel van 30% sociale huur moet hebben. Volt noemt een toereikend aanbod sociale woningen. **Geen enkele partij noemt zowel 30% sociale huur per gemeente en nieuwbouwproject.**
- FvD wil maximaal 10% sociale huurwoningen.

- Locaties

- VVD benoemt dat de Rijksoverheid locaties moet kunnen aanwijzen.
- BBB wil juist de gemeenten in de lead blijven en dat provincies en het Rijk pas kunnen inspringen als de gemeenten onvoldoende nieuwbouw realiseren. Ook willen zij de ladder stedelijke verduurzaming afschaffen zodat er snel meer locaties vrij komen. PvdD wil alleen bouwen op klimaatbestendige locaties.
- D66 wil een Rijksfaciliteit voor tijdelijke woonlocaties zodat het Rijk woonlocaties tijdelijk kan inzetten voor het snel plaatsen van kant-en-klare duurzame woningen
- NSC wil dat het Rijk niet-vrijblijvende afspraken met provincies en gemeenten maakt over aantallen

te bouwen woningen en erop toe ziet dat in provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies voldoende locaties worden aangewezen. Ook moeten rijksgronden actief ingezet worden om woningbouw te versnellen.

- De SP wil dat gemeenten meer mogelijkheden krijgen om vastgoedbazen te onteigenen bij langdurige leegstand. Met name om ruimte te creëren voor huisvesting van jongeren en mensen met een beperking. CU wil dat gemeenten een leegstandsbelasting kunnen heffen.

- Middenhuur

- BBB, NSC, CDA, D66, JA21, PvdA-GL, NSC, DENK, CU en Volt zien allemaal een rol voor corporaties in middenhuur.
- CDA, CU en PvdA zijn hier het meest expliciet in. CDA geeft aan dat woningcorporaties zonder winstdoelstelling (lees: DAEB) middenhuur moeten kunnen bouwen. PvdA noemt het Weense model en geeft aan dat corporaties hier ruimte moeten krijgen. CU wil dat corporaties, zonder markttoets, meer ruimte krijgen voor de bouw van betaalbare middeldure huurwoningen. En dat ze dit geborgd mogen financieren bij het WSW. Ook D66, NSC en DENK willen dat corporaties met garantie van het WSW lage middenhuurwoningen kunnen bouwen. NSC wil ook dat marktpartijen in beweging komen om middenhuur te bouwen. D66 geeft aan dat de markttoets afgeschaft moet worden. SGP vindt dat de vrije ruimte van woningcorporaties benut moet worden om middeldure huurwoningen te bieden.
- Ook BBB en Volt willen dat corporaties (maar ook marktpartijen) via door WSW geborgde leningen middenhuur gaan bouwen.
- Volt vindt dat de afschaffing van de markttoets verlengd moet worden en wil dat corporaties weer makkelijker en eerder grond kunnen aankopen, door het laten vervallen van het vereiste dat binnen 5 jaar na aankoop de bouw moet zijn begonnen. JA21 ziet een rol voor corporaties als de markt geen mogelijkheden ziet (ook bij koop).
- PvdD noemt alleen dat de inkomensgrens verhoogd moet worden (wordt ook genoemd door PvdA)
- De VVD wil met marktpartijen en ontwikkelaars een akkoord sluiten om meer middenhuur te realiseren.
- FvD wil snel nieuwe woningen bouwen, met name in het middensegment.

2) Duurzaam prestatiemodel

- BBB, NSC, D66, PvdA-GL, SP, CU, DENK, Volt en PvdD pleiten allemaal voor (een vorm van) additionele steun voor woningcorporaties.
- PvdA-GL, CU, DENK en SP noemen hierbij het afschaffen van de winstbelasting voor corporaties (bij de PvdA: op termijn). PvdA-GL pleit hierbij ook voor een snelle financiële oplossing voor regio's met armlastige woningcorporaties. NSC wil ook voor commerciële partijen bedoelde fiscale heffingen op termijn verlagen of afschaffen.
- BBB geeft aan dat zij willen dat, door de sector te ondersteunen, de nieuwbouwproductie van corporaties weer terug groeit naar 30.000 woningen per jaar. Ook PvdD pleit voor een financiële injectie zodat corporaties meer kunnen bouwen.
- Volt benoemt bij het door hun gewenste volkshuisvestingsfonds specifiek woningcorporaties.
- JA21 wil graag de verhuurderheffing weer invoeren. DENK wil deze juist nooit meer terug laten komen.
- Opmerkelijk: CDA zegt niks over additionele ondersteuning. Ook SGP en FvD benoemen additionele ondersteuning voor corporaties niet.

3) Bestaanszekerheid

- VVD, PVV, CDA, PvdD, D66, CU, PvdA-GL, NSC, DENK, SP, BBB en Volt willen het minimumloon verhogen.
- PvdA geeft hierbij specifiek aan dat de voorgestelde bezuiniging op de huurtoeslag teruggedraaid moet worden. PvdA wil dat ook huurders boven de liberalisatiegrens huurtoeslag kunnen krijgen.
- Volt, D66, CU en JA21 willen de huurtoeslag vervangen.
- PVV wil de huurtoeslag verhogen
- SGP wil door middel van een belastingverlaging de inkomenspositie van gezinnen met lage en middeninkomens verbeteren en een vereenvoudigde kinderbijdrage invoeren. NSC wil een hervorming van het belastingstelsel. En ook FvD wil het belastingen-, toeslagen- en premiestelsel vereenvoudigen. Daarnaast wil FvD de AOW leeftijd terug naar 65 en de AOW verhogen.

4) Huren

- PvdD (5 jaar) en SP (komende jaren) pleiten voor huurbevriezing. SP zelfs voor verlaging en het koppelen van huur aan inkomen.
- DENK wil huurstijgingen maximeren afhankelijk van het inkomen van de huurder. In de regelmaat is dat maximaal 2% per jaar.
- PvdD pleit voor huurverlaging bij slecht geïsoleerde woningen.
- BBB geeft aan dat niet huurprijzen maar woonlasten leidend moeten zijn voor het beoordelen van redelijke en draagbare huren.
- PvdA-GL pleit voor een inflatievolgend huurbeleid, tenzij Cao-lonen lager zijn. Zij koppelen dit wel aan compensatie voor woningcorporaties.

- BBB spreekt zich uit tegen de uitbreiding van WWS naar de vrije sector. VVD doet dit niet, maar wil het systeem wel vereenvoudigen. JA21 spreekt alleen over doorschietende regulering op de woningmarkt.
- CU pleit voor een maximale huurstijging die onder de inflatie of CAO-loonstijging ligt.
- De PVV wil de sociale huur verlagen.
- De SGP benoemt dat verhuurders bij jaarlijks stijgen van de huur rekening moeten houden met de portemonnee van de huurders. Om scheefwonen tegen te gaan kan in de sociale huursector stapsgewijs een extra huurverhoging worden opgelegd.

5) Verkoop corporatiewoningen

- **VVD pleit voor een Kooprechtwet. Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.**
- **Volt pleit ervoor dat corporaties en ontwikkelaars afspreken dat zij een deel van de woningen voor koop beschikbaar maken (en ook weer gegarandeerd zonder winstoogmerk terug-en doorverkopen als een bewoner verhuist)**
- De SP wil de verkoop van corporatiewoningen juist verbieden. De PvdA wil dat aan banden leggen, alleen nog verkopen als het aandeel sociale huurwoningen in de wijk, of in het geval van kleinere gemeenten in de kern, op peil blijft. Corporatiewoningen worden alleen verkocht aan wooncoöperaties, particulieren, overheden of andere corporaties. Als particulieren deze woningen vervolgen willen doorverkopen, krijgen woningcorporaties of wooncoöperaties het recht van eerste koop).
- D66 wil dat woningcorporaties coöperatieve bewonersinitiatieven de ruimte geven om, onder voorwaarden, corporatiewoningen over te nemen.
- FvD wil verkoop van corporaties aan huurders stimuleren.

6) Duurzaamheid

- Doelen en isolatie

- In de programma's zie je een duidelijk verschil tussen ambities (conform bekende partijlijnen). Waar de meeste partijen het wel over eens zijn is dat er fors ingezet moet worden op isolatie. Zo stelt CU hiervoor 200 miljoen per jaar beschikbaar. Zelfs een partij als JA21 benadrukt het belang hiervan.
- De PvdA-GL benadrukt expliciet de rol van corporaties maar geeft ook aan dat zij voldoende financiering moeten krijgen om zo snel mogelijk alle corporatiewoningen te verduurzamen. Tegelijkertijd willen zij enkel glas en het ontbreken van bijvoorbeeld gevel- of dakisolatie erkennen als gebrek. Ook willen zij isolatie combineren met het voorkomen van vocht- en schimmel, het vervangen van loden leidingen en bescherming tegen hitte. Ook geeft de PvdA aan dat alle verhuurders in de vrije sector hun woningen in 2030 zover hebben verbeterd dat ze label B hebben. **Ze willen huurders recht op huurverlaging geven als het label slechter is dan label B.**
- Hierbij lijkt het er om te gaan dat deze huurverlaging alleen geldt voor de vrije sector, maar de tekst is multi-interpretabel.
- BBB benadrukt de rol van corporaties en wil de NPA (op het gebied van duurzaamheid) verbreden naar alle verhuurders. Ook geeft zij aan tegen dwang of drang te zijn. Het CDA geeft aan dat alle corporatiewoningen met een EFG-label voor 2030 verbeterd moeten zijn (extra tijd dus...). PvdD wil juist een energie neutrale woningvoorraad in 2030. Volt wil net-zero emissie de norm maken voor verduurzaming van gebouwen. De VVD blijft zich uitspreken tegen verplichtingen voor huiseigenaren.
- CU wil dat vanaf 2030 niet alleen huurhuizen met een EFG-label maar ook label D niet meer verhuurd mogen worden. Woningcorporaties moeten al twee jaar eerder zover zijn. D66 wil dat alle EFG-huurwoningen in 2028 verduurzaamd zijn.
- D66 wil integrale ecologische onderzoeken toestaan en hier gemeenten bij ondersteunen. Dit om te borgen dat duurzaamheidsambities en het beschermen van kwetsbare diersoorten hand-in-hand gaan.
- SGP legt de nadruk op betaalbaarheid van verduurzamen, voor corporaties moeten de kosten zowel voor de verhuurder als de huurder op te brengen zijn. De SGP vindt dat de overheid niet slechts moet focussen op labels of theoretische specificaties, maar op daadwerkelijke energiebesparingen.
- FvD wil stoppen met duurzaamheidseisen en subsidies voor verduurzaming.

- Huurmaatregelen

- Meerdere partijen koppelen duurzaamheidsmaatregelen aan huurmaatregelen. De PvdA-GL doet dat (zie bovenstaand), maar ook de VVD. Zij willen dat de gemeente verhuurders (ook private) verhuurders verplicht een maandelijkse huurkorting te geven bij een slecht geïsoleerde woning. CU vindt dat huishoudens nooit meer dan tien procent van hun inkomen kwijt mogen zijn aan de energierekening.
- PvdD wil woningen met een energielabel < C aanmerken als gebrek.
- D66 wil dat huurders waarvan de huisbaas weigert om te verduurzamen, via het initiatiefrecht de mogelijkheid krijgen om zelf een verduurzamingsplan in te dienen.
- NSC stelt dat de nationale opbrengst van de veiling van CO2-rechten voor de gebouwde omgeving (ETS2) met voorrang moeten worden besteed aan de isolatie van huurwoningen.
- Ook wil NSC nationale 'koppen' op de Europese aanpak als het gaat om reductiedoelen, tempo, subsidies en belastingen beperken, het Klimaatfonds schrappen en inzetten op normeren en

- beprijzen en minder op subsidiëren. Financiële steun kan nodig zijn als private investeringen een te lange terugverdientijd hebben of niet van de grond komen, zoals bij huurwoningen.
- DENK wil dat duurzaamheidseisen nieuwe woningbouw in de weg staan (dit is hopen we een typefout). En wil dat verduurzaming van woningen met de meest onzuinige labels voorrang krijgen en een huurbetaling voor deze woningen.
 - Installaties
 - JA21 spreekt zich expliciet uit tegen 'de operatie aardgasvrij' en de warmtepompplicht. Ook FvD wil geen aardgasverbod. PvdA-GL, Volt en CDA spreken zich juist positief uit over het van het gas af halen van wijken. Hierbij benadrukken PvdA-GL en Volt dat de gemeenten de bevoegdheid moet krijgen om wijken van het gas af te sluiten. CDA benoemt dat gemeenten hierin een rol moeten krijgen. CU wil gemeenten houvast bieden met heldere doelen, nationale regie en concrete ondersteuning. SGP wil niet dat gemeenten kunnen besluiten wijken af te sluiten van het gasnet.
 - JA21 wil naast de WGIW ook de WCW intrekken. PvdA, D66 en BBB steunen de WCW juist. CU wil de huidige inzet op warmtenet-projecten ook doorzetten. NSC wil dat warmtenetten overwegend in publieke handen zijn.
 - NSC wil dat de hybride warmtepomp bij het vervangen van cv-ketels de nieuwe norm wordt, maar met oog voor uitvoerbaarheid (flats, appartementen) en betaalbaarheid.
 - BBB wil wettelijk vastleggen dat er bij een overstap naar een andere warmtebron een betaalbaar alternatief dient te zijn
 - De PVV wil stoppen met het aardgasvrij maken van woningen en geen verplichte warmtepomp
 - De SGP benoemt dat voor nieuwbouw aardgasvrij kan zijn, maar dat voor bestaande bouw de focus moet liggen op energiebesparing. De SGP wil meer inzet op de ontwikkeling en uitrol van lage temperatuur warmtenetten met minder energieverlies. Volgens de SGP is een zorgvuldige aanpak nodig die stuurt op toepassing van de bodem-warmtepomp.
 - DENK wil dat warmteprojecten om van het gas af te gaan niet verplicht worden afgedwongen en dat de rekening niet bij de huurder terecht komt.
 - Zonnepanelen
 - PvdA-GL, PVV en BBB spreken zich uit tegen het afschaffen van de salderingsregeling. De SGP mist in de salderingsregeling een prikkel om zelf opgewekte stroom direct zelf te gebruiken en zo het net te ontlasten. De terugverdientijd voor degene die investeert moet wel aantrekkelijk blijven. DENK wil de salderingsruimte niet afschaffen maar beperken tot 2500 kWh.
 - PvdA-GL wil hiernaast extra middelen vrijmaken om te investeren in zonnepanelen op daken van huurwoningen en koopwoningen van mensen met een laag inkomen. De SGP vindt dat zonnepanelen op daken en in bermen moeten worden aangelegd en niet op weilanden en akkers.

7) Leefbaarheid

- Veel aandacht voor statushouders en migratie bij BBB, PVV JA21, NSC en VVD. BBB en FvD willen hierbij de voorrangpositie van nieuwkomers afschaffen. PVV wil voorrang voor Nederlanders (en voorrang van statushouders afschaffen). D66 wil inzetten op de snelle uitstroom van statushouders naar gemeenten. Hiertoe willen zij gemeenten ondersteunen met investeringen in huisvesting voor statushouders. SGP vindt dat het mogelijk moet zijn statushouders te huisvesten in niet-zelfstandige woonruimten, voor zover dat passend is.
- Veel aandacht voor ouderenhuisvesting. O.a. bij BBB, D66 PVV, PvdA-GL, CU, JA21, CDA, Volt, SGP, NSC en VVD. Integrale aanpak woon-zorg wordt benadrukt door PvdA-GL, CDA, Volt, D66, CU en VVD. PvdA-GL benadrukken dat corporaties, zorgpartijen (en bij PvdA-GL ook) gemeenten hier binden afspraken over moeten maken. PvdA-GL pleit voor een volkshuisvestingsfonds om structureel extra te investeren in wijken en regio's met slechte woningen en wil Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid structureel, en met een ontschot budget, doorzetten voor minimaal twintig jaar. FvD wil de bouw van generatiewoningen onderzoeken. DENK wil een bonus voor ouderen die kleiner willen gaan wonen.
- NSC wil dat gemeenten, woningcorporaties en zorg- en welzijnsorganisaties samen buurtplannen maken over leefbaarheidsactiviteiten, die onderdeel worden van de lokale prestatieafspraken.
- D66 wil per jaar 5.000 combinatiewoningen realiseren. Woningcorporaties moeten hiertoe de komende jaren grondgebonden woningen splitsen tot combinatiewoningen.
- CU wil dat gemeenten worden aangespoord om duurdere woningen te bouwen in goedkope wijken en goedkopere woningen in de duurdere wijken. En willen een integraal en meerjarig budget voor het voorzetten van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Ook DENK wil inzetten op gemiddelde wijken, met sociale huur in duurdere wijken. En NSC vindt de stapeling van urgentiegroepen in kwetsbare wijken onwenselijk.
- SGP wil dat dak- en thuislozen van maatschappelijke opvang naar huisvesting gaan. SGP spoort gemeenten ook aan aandacht te hebben voor woningen voor mensen met een beperking bij de lokale bouwopgave.

8) Overig

- Meer zeggenschap voor de huurder komt sterk naar voren bij de PvdA-GL. SP wil dat woningcorporaties weer verenigingen worden (NSC pleit hiervoor in haar beginselen document,

KIES VOOR WONEN

- maar niet in het verkiezingsprogramma). Volt pleit voor een grotere rol voor coöperaties.
- CU wil dat gemeenten een huisvestingsplicht krijgen voor alle mensen die uitstromen uit beschermd wonen en de maatschappelijke opvang, vergelijkbaar met de huisvestingsplicht voor statushouders. En dat hierover prestatieafspraken gemaakt worden met corporaties.
 - BBB wil het proces van flora en fauna toetsen vereenvoudigen en projecten alleen nog vertragen voor zeer zeldzame planten en dieren.
 - NSC wil meer aandacht voor funderingsproblematiek met een nationale aanpak hiervoor.
 - PvdA-GL wil de MPG aanscherpen en het initiatief- en instemmingsrecht vereenvoudigen.
 - Volt wil de energiebesparingsplicht voor bedrijven uitbreiden naar grote verhuurders en woningcorporaties.
 - Het CDA wil een norm introduceren voor een minimumaandeel bouwen met biobased-materialen (als hennep, vlas en lisdodde)
 - De PvdA-GL wil, als de stikstofuitstoot daalt, een vast deel van de vrijkomende stikstofruimte reserveren voor woningbouw en investeringen in de energietransitie. Ook willen zij gebiedsspecifieke drempelwaardes onderzoeken voor essentiële projecten als woningbouw en de energietransitie.
 - Frans Timmermans gaf in Abel Herzberglezing aan dat geld uit de veiling van emissierechten (2 miljard per jaar beschikbaar) ingezet moet worden voor het sneller verduurzamen van corporatiewoningen.
 - CU en VVD willen dat weeskinderen het recht krijgen om na het overlijden van hun ouders in de huurwoning te blijven wonen.
 - D66 wil nieuwe vormen van betaalbaar wonen ontwikkelen. Zoals hamsterhuren, waarbij huurders kunnen sparen voor een koophuis.
 - FvD wil voorrang voor mensen die in de gemeente geworteld zijn bij nieuwbouwprojecten
 - NSC wil dat gemeenten en corporaties woningruil faciliteren.
 - DENK wil extra budget voor de huurcommissie.